

«Αναζητώντας τον Όλυμπο»

ΨΗΛΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ, ΜΕ ΣΚΑΛΑ ΤΗ ΤΕΧΝΗ

Οι πίνακες της Κυριακής μαγνητίζουν αμέσως το βλέμμα και σε παίρνουν στον κόσμο τους. Συμβαίνει άραγε επειδή το θέμα ξεπηδά ευδιάκριτο και ομιλητικό, προσκαλώντας μας σε ονειρικά ταξίδια με οδηγό την μικρή ηρωίδα; Μήπως επειδή είναι ζωγραφισμένοι με χρώματα που γαληνεύουν το μάτι και αυτά που μας λένε ακούγονται ζεστά και τρυφερά, σαν αφήγηση από πρόσωπο οικείο; Μήπως ακόμη οι ίδιοι οι συμβολισμοί των έργων ξεσηκώνουν από τη ψυχή του θεατή μύθους παλιούς κι αγαπημένους, ιστορίες απ' τα βάθη της ανθρωπίνης μνήμης;

Ένα ζωγραφικό όραμα έμφυτο και σπάνιο

Παρακολουθώ τη δουλειά της εδώ και λίγα χρόνια, όταν επισκέπτομαι τη Θεσσαλονίκη. Ζήτησα να ζήσω από κοντά την ατμόσφαιρα των έργων της. Γιατί ζωγραφίζει συνεχώς αυτό το κοριτσάκι που το βλέπουμε σχεδόν σε κάθε πίνακα ντυμένο στα λευκά να τριγυρνά στον κόσμο των μεγάλων αναζητώντας ποιος ξέρει τι; Γιατί χρησιμοποιεί τα χρώματά της με τόση προσοχή ώστε οι κλίμακες να συνδέονται σε ένα περιβάλλον συγγενές, χωρίς αντιθέσεις έντονες; Γιατί οι πινελιές της σχηματίζουν τις μορφές αλλά ταυτόχρονα διατηρούν μια γλυκιά αφέλεια, σαν να βγαίνουν κάθε μια ως γλυκιά παιδική λέξη από ένα απορημένο αθώο στόμα; Ως απάντηση, πήρα έναν κόσμο τριγύρω απ' την Κυριακή ανάλογο με τους πίνακες. Είναι ένας άνθρωπος με ψυχικό κόσμο τρυφερό, ονειροπόλο αλλά και ταπεινό, σεμνό, γλυκό, γενναιόδωρο, όπως οι ζωγραφιές της.

Δεν είναι συνηθισμένη η τέχνη της Κυριακής στις μέρες μας, το αντίθετο μάλιστα. Και το βεβαιώνω σαν τεχνοκριτικός που εδώ και δεκαετίες ζω το κύριο ρεύμα της νεοελληνικής τέχνης, στην Αθήνα και στις άλλες μεγάλες πόλεις. Οι περισσότεροι σημερινοί καλλιτέχνες κάνουν έργα που δεν μοιάζουν και πολύ με τον δικό τους ψυχικό κόσμο. Σαν να θέλουν να γίνουν δεκτοί σε κάποιο σύστημα εξετάσεων, όχι για να πουν τη δική τους ιστορία σ' εμάς τους άλλους. Είναι δύσκολο μάλιστα να τους θυμίσεις ότι η αλήθεια βρίσκεται στην άλλη όχθη, στην διατήρηση του εαυτού τους, όπως πέτυχαν ο Φασιανός, ο Παύλος, Ακριθάκης, ο Τσαρούχης, ο Θεόφιλος, κι όσοι άλλοι Έλληνες ζωγράφοι φύλαξαν καλά τη ψυχή τους και μας τη δίνουν σταλιά-σταλιά στα έργα τους που αγαπήσαμε.

Στον Παράδεισο, με Μούσα τη παιδικότητα

Το κοριτσάκι που μας καθοδηγεί στους πίνακες της Κυριακής έχει μεγάλα όνειρα και μεγάλο πείσμα. Τριγυρνά μόνο του στην εξοχή, στα ανθισμένα χωράφια, παίζει στους μικρούς επίγειους Παραδείσους που εμείς οι μεγάλοι θυμόμαστε απ' τα παιδικά μας χρόνια και αναζητούμε όταν μεγαλώσουμε στα όνειρά μας ή στις εκδρομές της Πρωτομαγιάς. Σκαρφαλώνει σε δέντρα αλλά και σε σύννεφα, με μια απλή σκάλα που άλλοτε στερεώνεται στο έδαφος άλλοτε πάνω σε σύννεφα, χωρίς να μας προκαλεί ερωτήματα η ανεξήγητη – υπό κανονικές συνθήκες – δυνατότητά της να υπερβαίνει τους νόμους της λογικής.

Οι ζωγραφικές αφηγήσεις της Κυριακής μοιάζουν με παιδικά παραμύθια, σαν να μας τα λέει μια παιδίσκη ή έστω μια γλυκομίλητη γιαγιά όπως τη θυμάται ένα παιδί. Όλα μοιάζουν εύλογα σ' αυτόν τον κόσμο. Γιατί όμως; Τι είναι αυτό που μεταμορφώνει τις ιστορίες της Κυριακής σ' έναν παραδεισίο κόσμο;

Αλλά και οι υπόλοιποι πρωταγωνιστές των πινάκων της είναι στοιχεία με ισχυρούς συμβολισμούς: Τα δέντρα είναι σημείο αρχέτυπο απ' τα βάθη των αιώνων, σ' όλους τους πολιτισμούς, είναι το Δέντρο της Ζωής. Τα σύννεφα είναι ένα κλιμακωτό σκαλοπάτι ανάμεσα στη Γη και το Άπειρο. Και ο Όλυμπος, ένα βουνό που διαχρονικά εκφράζει το υψηλότερο σημείο των επιδόσεων, τη κατοικία των Θεών, τον Παράδεισο επίσης. Χωρίς να προέρχονται από κάποιο προγραμματισμό, όλα τα σύμβολα της ζωγράφου συνδέονται μεταξύ τους, σχηματίζουν ένα μπουκέτο δυναμικό, μοιάζουν σαν συστατικά μιας προσευχής. Και μεταδίδουν το αισιόδοξο πνεύμα τους όχι μόνο μέσα από τη λογική των συμβόλων αλλά και από τον παιδικό τρόπο που αρθρώνονται από έργο σε έργο.

Η γαλήνη στις χρωματικές κλίμακες

Από καθαρά ζωγραφική άποψη, με εντυπωσιάζει πολύ η χρωματική κλίμακα της Κυριακής. Όσο κι αν οι πίνακες είναι χρωματικοί παράδεισοι, δεν έχουν έντονες χρωματικές αντιθέσεις. Κάθε χρώμα έχει μέσα του λίγο από τη σύσταση του διπλανού του. Κι έτσι όλα συνδέονται σ' ένα σύνολο συγκροτημένο, άρρηκτα, ενιαία, πλάσματα του ίδιου Θεού.

Στην αφαιρετική χρωματική διάσταση θυμόμαστε τον ζωγράφο Μ. Ρόθο, τις εξομαλύνσεις των αισθητηριακών αντιθέσεων, την αναγωγή στον ψυχικό ρεμβασμό, τη υγρή ρευστότητα της σύνθεσης.

Εικαστική προσευχή στη Χαρά

Όλα αυτά τα βαρύγδουπα σ' αυτούς τους μικρούς πίνακες; Πράγματι, θα ήταν άδικο να μείνει κανείς με την εντύπωση ότι ο ζωγραφικός κόσμος της Κυριακής είναι προϊόν ταλέντου, άσκησης και μελέτης στα χρώματα, τις πινελιές και στην ιστορία της τέχνης. Η αξία και η επιτυχία της Κυριακής βρίσκεται αλλού: στον εύγλωττο, πειστικό, εξομολογητικό, ταπεινό, γλυκό τρόπο με τον οποίο παραδίδει τον δικό της κόσμο στο βλέμμα και στη ψυχή μας.

Οι πίνακές της είναι προσευχές στη χαρά, ζωγραφιές που δοξάζουν την ανθρωπίνη πίστη στο ακατόρθωτο, στη Χαρά, στην αναζήτηση του Παραδείσου. Είναι τέχνη αναστάσιμη, δική μας, έμπιστη. Και ένα μεγάλο συν, στην τέχνη μας.

Χάρης Καμπουρίδης
Ιστορικός της τέχνης
Μέλος της Academia Europaea

Κατερίνη, 2004
Κατάλογος Έκθεσης